

ARISTOTEL ONASSIS

[Carnival Pause](#)

[seminars](#)

[archive](#)

[exhibitions](#)

[Workshops](#)

ARISTOTEL

ONASSIS

ONASSIS

ARISTOTEL ONASSIS

METAMORPHOSIS

ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΙΡΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΩΝΑΣΗ

ΕΝΑ ΠΡΟΤΖΕΚΤ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ

Η έκθεση METAMORPHOSIS στην Ύδρα, ανήκει σε μια ευρύτερη σειρά δραστηριοτήτων, τριετούς διάρκειας (2019-2021), με κέντρο αναφοράς τη ζωή και το έργο του Αριστοτέλη Ωνάση. Καθώς τα απόρρητα αρχεία της CIA και του FBI, που κατά περιόδους τον έθεταν υπό στενή παρακολούθηση ως «ύψιστο κίνδυνο για την αμερικανική εθνική ασφάλεια», έχουν με την πάροδο δεκαετιών αποχαρακτηριστεί, η προσωπικότητα του Έλληνα μεγιστάνα επαναπροσδιορίζεται, παρέχοντας στο διετές έρευνητικό-εκπαιδευτικό πρόγραμμα που προηγήθηκε των εκθέσεων, από το 2017, επιπλέον πληροφορίες και στοιχεία που σκιαγραφούν άγνωστες στρατηγικές και μηχανισμούς του ύστερου μοντερνισμού. Ωστόσο, η επιλογή της μη χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων αυτών, από συγκεκριμένα ιδρύματα και χορηγούς, εξασφαλίζει μια παραβατική προσέγγιση, που έρχεται σε αντίφαση με τον ακαδημαϊσμό και την ορθολογική αντιμετώπιση, που ενδεχομένως θα ανέμενε κανείς να κυριαρχεί σε μια τέτοια θεματολογία. Οι απαιτήσεις εξάλλου και οι παράμετροι μιας έκθεσης για τον Αριστοτέλη Ωνάση, συχνά διασταυρώνονται με τις συντεταγμένες μιας αντίστοιχης έκθεσης που θα αφορούσε, για παράδειγμα, μια σημαντική προσωπικότητα των γραμμάτων και της τέχνης. Ως εκ τούτου ένα από τα βασικά ερωτήματα που προκύπτουν πηγαία από την σπονδυλωτή κλιμάκωση των δραστηριοτήτων αυτών είναι το προφανές: Μπορούν οι μηχανισμοί της σύγχρονης κοινωνίας να αναγάγουν τον πλούτο σε πολιτιστικό προϊόν ή καλλιτεχνικό επίτευγμα;

Η πραγματοποίηση των εκδηλώσεων σε διάφορα μέρη, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, τονίζοντας με τον περιοδεύοντα χαρακτήρα τους, την οικουμενικότητα του Αριστοτέλη Ωνάση και το περιπετειώδες ταξίδι του σύγχρονου αυτού Οδυσσέα, έχει σαν τελική κατάληξη μια μεγάλης έκτασης διεθνή έκθεση στη Νέα Υόρκη, όπου ο Έλληνας επιχειρηματίας αποτελεί ακόμη και σήμερα ένα πρόσωπο συνδεδεμένο με δεκάδες αστικούς μύθους.

Εν τούτοις, όσο κι αν στους μύθους, ένα απλό ραβδί αρκεί για να μεταμορφώνει τις σταχτοπούτες σε πριγκίπισσες και τις κολοκύθες σε χρυσές άμαξες, στην Αμερική, όπου κατέφυγε ο Ωνάσης ως πρόσφυγας, καθώς και τόσοι άλλοι μετανάστες, έχοντας το όνειρο μιας μεταμόρφωσης στη ζωή τους, το ραβδί του παραμυθιού αποδεικνύεται πολύπλοκο. Όπως και στην Μεταμόρφωση του Κάφκα, που τίθεται ως αλληγορική σύνδεση και βασική αναφορά στους συμμετέχοντες της ομότιτλης αυτής έκθεσης, ο άνθρωπος-έντομο ανακαλύπτει την πολυπλοκότητα των εμποδίων που πρέπει να υπερνικήσει. Η μεταμόρφωση του, απαιτεί ακόμη και για να περπατήσει, έναν περίπλοκο συντονισμό στα πολυάριθμα πόδια του, ώστε να επιτύχει και την πιο απλή κίνηση! Τούτο μοιάζει να αποτελεί και μια παραβολή για τις πολλές ερμηνείες, διαστάσεις, προσεγγίσεις και πτυχές της δαιδαλώδους προσωπικότητας του Ωνάση, επομένως και της έκθεσης, αλλά και για την περίπλοκη σκέψη γενικότερα, που όπου εφαρμόζεται, απαιτεί εξαιρετικά μεθοδική εργασία για να επιτύχει κάτι που επιφανειακά μοιάζει απλό και εύκολο.

Σκόπιμα λοιπόν, η πολυπλοκότητα των εκδηλώσεων, αμβλύνει τον αναμενόμενο προσωποκεντρικό χαρακτήρα μιας έκθεσης για τον Ωνάση, αναδεικνύοντας ένα εικαστικό γεγονός ευρύτερης δυναμικής, λόγω ακριβώς και της πληθώρας των θεμάτων που μπορούν να αναπτυχθούν: Η Μικρασιατική καταστροφή, αλλά και η σύγχρονη Ελλάδα των προσφύγων και της κρίσης, η εποχή της δικτατορίας, η αρχιτεκτονική και οι δραστηριότητες εκείνης της περιόδου, οι καλλιέργειες και το εμπόριο καπνού, η Μαρία Κάλλας, η μουσική και η τέχνη, η πολιτική, η μόδα, η Ολυμπιακή Αεροπορία αλλά και οι Ολυμπιακοί αγώνες. Οι θεματικές ενότητες καθορίζουν και τους τίτλους των εκάστοτε εκθέσεων, ενώ συνδέονται με αντίστοιχες αναφορές και παραπομπές σε ιστορικά και αρχαιακά στοιχεία που σχετίζονται με την γενικότερη δράση του Έλληνα μεγιστάνα και την απήχηση της στον οικουμενικό Ελληνισμό αλλά και την παγκόσμια κοινότητα.

Σημαντικές πτυχές της ζωής και της δράσης του Αριστοτέλη Ωνάση, αλλά και άλλων προσωπικοτήτων που συνδέονταν μαζί του, παραμένουν στην πραγματικότητα «σε καθεστώς αμφισβήτησης». Ως εκ τούτου, έναυσμα για την πραγματοποίηση των προτεινόμενων εκδηλώσεων, αποτελεί η επαναπροσέγγιση του αρχαιακού υλικού και η δημιουργική ενεργοποίηση του από καλλιτέχνες, μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης τέχνης. Η απαραίτητη πάροδος των χρόνων, επιτρέπει εξάλλου σήμερα, μια πιο αποστασιοποιημένη οπτική των αρχείων και μια αντικειμενική πιο ουσιαστική ανάγνωση, κατανόηση και επεξεργασία των ιστορικών αλλά και των προσωπικών πεπραγμένων, γεγονότων και συγκυριών.

Η Ύδρα επιλέχθηκε ως ο καταλληλότερος σταθμός, για την πρώτη εισαγωγική έκθεση, όπου θα αποτελέσει ουσιαστικά και την κοινοποίηση της έναρξης των σπονδυλωτών δραστηριοτήτων. Η αναλλοίωτη, μέσα στην πάροδο των χρόνων, εικόνα του νησιού, έρχεται σε αντιδιαστολή με τον τίτλο της έκθεσης. Παρά τις επίμονες προσπάθειες πολλών κατοίκων, να μεταμορφωθεί σε εκσυγχρονισμένο τουριστικό προορισμό, με αυτοκινητόδρομους και ξενοδοχειακές μονάδες, επιστρατεύοντας προς εκμετάλλευση όσες πλευρές του νησιού παραμένουν μέχρι σήμερα παρθένες. Οι ιδιαιτερότητες του νησιού εξάλλου, ήταν αυτές που το ανέδειξαν ως τον πρώτο Ελληνικό τουριστικό προορισμό που αντικατόπτριζε διεθνώς, την ειδυλλιακή εικόνα της Ελλάδας του «Ζορμπά». Το σπάνιο φωτογραφικό αρχείο του εικαστικού, Παύλου Παντελάκη που διετέλεσε διευθυντής για δεκαεπτά χρόνια τού παραρτήματος της Σχολής Καλών Τεχνών στην Ύδρα (στο Αρχοντικό Τομπάζη) θα πρωτοπαρουσιαστεί στην έκθεση, καταγράφοντας φωτογραφικά στιγμιότυπα που αποκαλύπτουν άλλες, άγνωστες πλευρές του νησιού. Το αρχαιακό υλικό, καταγράφει επίσης τις συχνές επισκέψεις του Αριστοτέλη Ωνάση και των καλεσμένων του, διεθνών προσωπικοτήτων του θεάματος και της τέχνης, αλλά και προσώπων που συχνά καθόριζαν την παγκόσμια πολιτική, συμβάλλοντας σημαντικά όχι μόνο ώστε το νησί να γίνει γνωστό στο εξωτερικό, ως το «Saint Tropez της Ελλάδας», αλλά και να συνδεθεί ενεργά ακόμη και με το Χόλυουντ.

Η ταινία το “Παίδι και το δελφίν”, του 1957, θα αποτελέσει την πρώτη αμερικανική παραγωγή σε ελλαδικό χώρο, καθώς και την πρώτη ταινία που γυρίστηκε σε Cinemascope 55 παγκοσμίως. Οι περισσότεροι έχουμε δει εξάλλου κατά καιρούς σε ασπρόμαυρες φωτογραφίες της εποχής, τη Sophia Loren και άλλους αστέρες να ποζάρουν στο γραφικό τότε λιμανάκι, με φόντο το επιβλητικό αρχοντικό του ναυάρχου Μανόλη Τομπάζη, που στεγάζει σήμερα τον καλλιτεχνικό σταθμό της Σχολής Καλών Τεχνών, όπου πραγματοποιείται και η έκθεση. Και βέβαια όλοι θαυμάζουμε την μελωδική φωνή της στο τραγούδι “Τι είναι αυτό που το λένε αγάπη”. Ελάχιστοι όμως γνωρίζουν πώς η φωνή στο θρυλικό πλέον τραγούδι, ήταν της Mami Nixon, μοναδική επαγγελματίας της εποχής που είχε την ικανότητα να μεταμορφώνει

τη φωνή της, ερμηνεύοντας τραγούδια όχι μόνο σε διαφορετικές γλώσσες και στυλ αλλά ακόμη και τοπικές διαλέκτους, ντουμπλάροντας διάσημες πρωταγωνίστριες, όπως την Deborah Kerr στο "The King And I", την Natalie Wood στο «West Side Story» ή την Audrey Hepburn στο «My Fair Lady». Η παρουσία δε, της ογδονταπεντάχρονης Σοφίας Λόρεν, ως το τιμώμενο πρόσωπο της έκθεσης, προσδίδει και επιπλέον αναγνώσεις στην έννοια της μεταμόρφωσης.

Την ίδια χρονιά, η Elizabeth Taylor, φιλοξενούμενη κι αυτή του Ωνάση, θα είναι η πρώτη διασημότητα που αποφασίζει να αγοράσει σπίτι στην Ύδρα. Ακολουθεί η Françoise Picasso και ο Καναδός τραγουδιστής, τραγουδοποιός και ποιητής Leonard Cohen, που ανακηρύχτηκε επίτιμος δημότης Ύδρας μετά το θάνατό του, ζώντας για δεκαετίες στο σπίτι που αγόρασε στο νησί, έναντι μόλις 1.500 δολαρίων, στις αρχές του '60. Το αναπτυξιακό αυτό κλίμα, μεταφέρεται στη συνέχεια και στην απέναντι όχθη, όπου στάθμευε το κότερο "Christina". Έτσι στο Πόρτο Χέλι, αγοράζουν σπίτια κι άλλοι φιλοξενούμενοι του, όπως ο Sean Connery αλλά και ο εγγονός του ηγέτη της Αγγλίας στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, Winston Churchill, που υπήρξε μόνιμος σχεδόν καλεσμένος στο "Christina" και η "μεγάλη ψαριά" του Ωνάση, όπως τον αποκαλούσε, τονίζοντας έτσι την σημαντικότητα του φιλοξενούμενου του, σε παγκόσμια εμβέλεια.

Στην περιοχή, θα κτίσει την τεράστια παραθαλάσσια έπαυλη ο γνωστός φωτογράφος Manfred Rieker, που αργότερα θα αγοράσει ο τότε διάδοχος και νυν βασιλιάς του ολλανδικού θρόνου, Willem-Alexander, ενώ παραδίπλα δεσπόζει και η έπαυλη του τέως βασιλιά της χώρας Κωνσταντίνου. Στην ίδια βασιλική γειτονιά, υπάρχει σήμερα και το ησυχαστήριο του Ρώσου πρόεδρου, Vladimir Putin.

Εξαιρετικά σημαντικό στίγμα στην έννοια της μεταμόρφωσης, δίνουν τα έξι αυθεντικά έργα της Maria Sibylla Merian, που θα παρουσιαστούν στην έκθεση της Ύδρας. Ιστορικής Ολλανδής καλλιτέχνιδας του δεκάτου εβδόμου αιώνα, που αφιέρωσε τη ζωή της παρατηρώντας και αποτυπώνοντας σε εικόνες, τις μεταμορφώσεις φυσικών φαινομένων γύρω από τον κόσμο των εντόμων, όπως την μετεξέλιξη του μεταξοσκώληκα σε πεταλούδα.

Ο ρηξικέλευθος χαρακτήρας της και τα τολμηρά ταξίδια, αψηφώντας τα εθιμοτυπικά στερεότυπα της εποχής, τις οικογενειακές συνήθειες και υποχρεώσεις αλλά και τους κινδύνους που επιφύλασσαν τα ταξίδια που ακολουθούσε, προκειμένου να επιτελέσει τις παρατηρήσεις και καταγραφές της, έρχονται σε αντιστοιχία με τον ανατρεπτικό, ριψοκίνδυνο χαρακτήρα, τις υπερβάσεις και τα ταξίδια του Αριστοτέλη Ωνάση.

Η διονυσιακή μορφή του εξάλλου, συγκαταλέγεται σε μια ομάδα διαχρονικών προσώπων, των οποίων η πορεία διανύει μια μοιραία διαδρομή μεταμόρφωσης, από την φτώχεια στον πλούτο, τη λάμψη και την παρακμή, που αν ερμηνευθεί με όρους αρχαίας τραγωδίας, φαντάζει αναπόφευκτη. Θα έλεγε κανείς, ότι η ουτοπική λάμψη της μεταπολεμικής Ελλάδας και η μετάβαση της στην οικονομική καταστροφή, βρίσκεται σε μια εμβληματική συμπόρευση με τις αρχετυπικές μεταμορφώσεις των ηρώων της ιστορίας και των μύθων της.

Η έκθεση METAMORPHOSIS στην Ύδρα χωρίζεται σε δύο ενότητες, η δεύτερη ενότητα θα παρουσιαστεί το φθινόπωρο.